

**Uitwerking
Thorbeckebrief
over de toekomst van
het openbaar bestuur**

Verslag Landelijke Slotbijeenkomst

Woensdagochtend 9 december 2020

“Geen slot maar het begin van een vervolg: op naar een nog beter openbaar bestuur!”

De huidige tijd laat goed zien wat de waarde is van een kwalitatief openbaar bestuur dat de goede dingen doet.

Hoog tijd om dit thema urgent te maken.

Geen sloopplannen voor het Huis van Thorbecke; wel moet achterstallig onderhoud gepleegd worden.

Provincies verschillen van mening over de vraag hoe en wat, toe te schrijven aan verschillen ten aanzien van met name bestuurlijke dichtheid, rolopvatting en mate van congruentie.

Bestuurders zien de volgende uitdagingen, aandachts-/actiepunten op de 3 hoofdthema's van de Thorbeckebrief:

I VERBONDENHEID MET INWONERS VERSTERKEN:

Verbouwingsadvies:

Traploze Bungalow van Thorbecke (levensloopbestendig!) uitbreiden met ontmoetingsruimte / wandelgangen

Hoe onszelf zo te organiseren dat we integraal kunnen werken voor onze burgers en niet vanuit elke sector met participatie aan de slag gaan met diezelfde burger?

Hoe als overheden goed samen te leven in de Bungalow van Thorbecke, elk met eigen verantwoordelijkheden maar richting samenleving als één overheid optredend?

Hoe democratische legitimatie te organiseren als we voor de burger één loket willen zijn en aan de achterkant van dat loket integraliteit willen organiseren?

Hoe onze volksvertegenwoordigers anders te betrekken opdat we onze slagkracht vergroten?

Hoe de communicatiekloof te dichten? (denk aan (digitaal) laaggeletterden))

Hoe participatievalkuil te vermijden? (panacee voor teleurstelling)

Goede voorbeelden:

- Ondersteuning BZK op dit punt bij de RES-en
- “Samen werkt beter” (Overijssel) voor ontwikkeling Natura 2000: in gebiedsprocessen met boeren, burgers en buitenlui gelijkwaardig aan tafel. Respect en openheid, met acceptatie van het gegeven dat besluitvorming plaatsheeft in democratisch gekozen gremia.

- Investeer in de relatie met inwoners, zorg dat college, raad en ambtenaren dichtbij zijn, bijvoorbeeld met inzet buurtmannen en -vrouwen (Tubbergen)
- CdK Gelderland gaat in gesprek met groepen die zich niet gehoord voelen: verbinding zoeken buiten de gestaalde kaders om.
- Veenweideproblematiek (Fryslân): stel je als gemeente open op, luister naar boeren en natuurorganisaties.
- Betrek wetenschap om te leren: onderzoek bestuurlijk regionale ecosysteem (Caspar van den Berg).
- Streef naar excellente dienstverlening, en ga naar buiten, ertussen staan!
- Omgevingswet biedt optimaal ruimte voor participatie.

II BETER TOERUSTEN MEDEOVERHEDEN:

Verbouwingsadvies:

Groot bedrijfsrestaurant toevoegen

Hoe de omgeving waarin de burgemeester als beschermer van de inwoners moet opereren te versterken? Actualiteit laat hier toenemende juridisering zien; bestuur moet beter in positie gebracht worden.

Hoe de macht van vakdepartementen over openbaar bestuur terug te brengen naar BZK? Integrale aansturing nodig vanuit BZK.

Hoe de relatie burger-overheid goed vorm te geven, namelijk: burger als mede-eigenaar van de overheid? Klantbenadering is niet juist!

Hoe de opgavegerichte financiering en gebiedsagenda's te versterken?

Hoe de volksvertegenwoordigers beter toe te rusten? Zij hebben complexe maar weinig eervolle taken: is dan nog wel over te laten aan amateurs?

Goede voorbeelden:

- Urgentie op dossier marinierskazerne Vlissingen bracht sterke interbestuurlijke samenwerking voort met BZK in goede rol.
- Samenwerking BrabantStad integraal en gebiedsgericht.

III GERICHTER (REGIONAAL) SAMENWERKEN:

Provincie Limburg biedt zich aan als exploitant van het Thorbecke-bedrijfsrestaurant

Hoe kan BZK helpen om de lappendeken overzichtelijk te maken? (regio's lopen door elkaar, groot aantal tafels)

Hoe zelfstandigheid en identiteit goed uit elkaar te houden? Met het ene opgeven verlies je het andere niet! In lijn daarmee: onderscheid gemeente van gemeenschap!
Samenwerking is vaak geen keuze maar een must.

Hoe samenwerkingsverbanden te vormen zonder bestuurlijke fusies?

Hoe het dilemma rond democratische legitimiteit te beslechten? Raad als verdragende factor maar ook als borging van betrokkenheid en nabijheid.

Hoe de provincies meer in beeld krijgen als het gaat om het beleggen van taken? Provinciebesturen democratisch gekozen, in tegenstelling tot GR-en!

Hoe het bestuurlijke instrumentarium te versterken? Denk aan centrumgemeente, medebewind.

Hoe de uitvoeringskracht van waterschappen beter te gebruiken?

Hoe er gezamenlijk voor te zorgen dat we tot doen komen? Meer regie nodig om tot uitvoering te komen anders verliest het bestuur zijn legitimiteit. Opgaven zijn immers groot (klimaatadaptatie, energietransitie, ..).

Hoe te leren van actuele aandacht voor (missers in) uitvoering van beleid?

Goede voorbeelden:

- Aardbevingsdossier en samenwerking: gewoon gaan doen. Zoek elkaar op. Wie heeft wat nodig. Investeer aan de voorkant, betrek alle disciplines.
- Grenzeloos besturen in Regio Alkmaar: ontkokering, co-productie, 1 overheid op concrete dossiers brengt helderheid voor onze inwoners.
- RES-en: overheden als gelijkwaardige partners aan tafel.
- Triple Helix zoals in Brainport Eindhoven: partners betrekken!
- VNG-wetsvoorstel decentraal bestuur biedt perspectief richting formatie.

Reactie DG Chris Kuijpers - uitdagingen, aandachts-/actiepunten BZK:

- Goede voorbeelden en successen rond verbondenheid inwoners beter etaleren en delen!
- Niet alleen luisteren naar inwoners maar ook iets doen met hun inbreng.
- Mensenwerk: houding en gedrag
- Interactie volksvertegenwoordigers (Tweede Kamer, staten en raden) bevorderen
- Hoe verhouden we ons als BZK tot de regio? Rijk meer ontkokerd naar de regio!
- Uitvoeringskracht tot thema maken.
- Bestuurskracht: hoe verbind je identiteit met schaalgrootte? Maatwerk!

BZK noteert richting formatie in elk geval:

- Financiële toerusting gemeenten (niet alleen omvang budget maar ook beheersmaatregelen)
- Meer stabiliteit in de financiële verhoudingen
- Vergroten eigen belastinggebied
- WGR
- Interbestuurlijk samenspel: bijvoorbeeld inzet bestuurlijke impact assessment aan de voorkant van beleidsvorming/regelgeving

BZK roept gezamenlijke medeoverheden op zich sterk te maken voor een gezamenlijk gedeeld prioriteiten-lijstje aan de voorkant van de formatie.

Toegezegd:

BZK arrangeert een vervolgesprek tussen bij de Roadshow betrokken bestuurders en de minister.

BZK stelt in januari verslag en provinciesheets beschikbaar.

Circa 80 deelnemers in totaal: 35 bestuurders, hun ambtelijk ondersteuners, en:

BZK: DG Kuijpers, Van Doorne, Kroeskamp

Gesprekspartners van gespreksleider Van Grieken:

CdK's Berends, Bovens, Van Dijk, Heidema, Polman, Smit, Verbeek, en gedeputeerden Gräper en Van Pinxteren